Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

Arja Pohjola

LAUSUNTO
18.5.2016

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta / HE 69/2016

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry:n lausunto

Kansainvälinen työjärjestö ILO hyväksyi kesäkuun 2014 yleiskokouksessaan pakollista työtä koskevaan vuoden 1930 sopimukseen pöytäkirjan, jolla pyritään torjumaan pakkotyöhön liittyvää ihmiskauppaa ja parantamaan ihmiskaupan uhrien asemaa. ILO:n vuosien 1930 ja 1957 pakollista työtä koskevia sopimuksia täydentävä pöytäkirja on tärkeä uudistus, joka kytkee Kansainvälisen työjärjestön pakollista työtä ja ihmiskauppaa koskevan sääntelyn läheisemmin ja täsmällisemmin yhteen ja terävöittää siten ihmiskaupan ja pakkotyön kansainvälistä sääntelyä.

ILOn arvion mukaan pakkotyön uhreja on koko maailmassa lähes 21 miljoonaa. Suomessa pakkotyöhön tai siihen rinnasteisiin ilmiöihin liittyvien uhrien määrää on vaikeaa arvioida, koska uhrien riippuvaisuus hyväksikäyttäjästä ja pelko joko hyväksikäyttäjää kohtaan tai mm. maastakarkotuksen pelko estävät avun hakemisen ja hyväksikäytön tietoon tulemisen.

Palvelualojen ammattiliiton arvion mukaan pakkotyöhön liittyvä ihmiskauppa on Suomessa huomattavasti luultua yleisempää. Virallisten ihmiskauppatuomioiden muodossa esille nousevat tapaukset edustavat todennäköisesti vain murto-osaa ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön ilmiöstä. Näin ollen ihmiskaupasta annettavien tuomioiden lukumäärästä ei voida tehdä johtopäätöksiä ihmiskaupan ja pakkotyön todellisesta esiintyvyydestä Suomessa.

Palvelualojen ammattiliiton oma kuva ja käsitys ihmiskaupan uhrista on jossain määrin muuttunut. Aiemman käsityksen mukaan ihmiskaupan uhrien aseman oletettiin olevan sellainen, ettei heitä juurikaan löytyisi ammattiliittoon järjestäytyneiden työntekijöiden parista. Viimeaikainen kokemus on osoittanut tämän käsityksen olleen virheellinen. Palvelualojen ammattiliitossa on tullut tietoon myös järjestäytyneisiin työntekijöiden kohdistuvaa hyväksikäyttöä, jonka on arvioitu vakavuusasteeltaan täyttävän ihmiskaupan tunnusmerkistön. Näissä tapauksissa yhteistyö ihmiskaupan auttamisjärjestelmän toimijoiden kanssa on ollut erittäin tärkeää uhrien auttamiseksi.

Palvelualojen ammattiliiton tietoon on tullut hyväksikäyttötapauksia erityisen runsaasti ravintola-alalta. Myös siivousalalta on tullut tietoon joitakin tapauksia.

Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

LAUSUNTO
Arja Pohjola 18.5.2016

Vakavimmissa tietoon tulleissa hyväksikäytön muodoissa siihen on liittynyt myös väkivaltaa tai sen uhkaa. Työntekijöiden työpaikkaan sitomiskeinoina on käytetty myös pakottamista velan ottoon ja riippuvaisuutta työnantajasta muun muassa asumisjärjestelyjen osalta. Työntekijöiden kanssakäymistä muun väestön kanssa on vaikeutettu asumisjärjestelyillä siten, että samassa asunnossa on asunut heikoissa olosuhteissa useampia työntekijöitä ja työntekijän asuntoon pääsy on estetty määrätyn kellonajan jälkeen. Tämä on rajoittanut vapaata liikkumista sekä mahdollisuutta kanssakäymiseen suomalaisten kanssa ja uusien turvaverkkojen muodostamiseen. Liiton työntekijöiden käsityksen mukaan vakavan hyväksikäytön kohteeksi joutuneen pelko hyväksikäyttäjää kohtaan on niin voimakasta, että kynnys avun hakemiselle on erittäin korkea.

Uhrien suojelun tarve on ilmeinen. Tehokkaimmin uhreja pystytään suojelemaan eri tahojen, ammattiliiton, kansalaisjärjestöjen, Ihmiskaupan auttamisjärjestelmän ja viranomaisten – erityisesti poliisin - yhteistyöllä.

Palvelualojen ammattiliitto suosittaa vahvasti pakollista työtä koskevan pöytäkirjan hyväksymistä ja siihen liittyvän lainsäädännön hyväksymistä eräänä keinona tehostaa ihmiskaupan ehkäisyä, havaitsemista sekä uhrin auttamista ja valvontaa.

Helsingissä 18.5.2016

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Arja Pohjola
ratkaisupäällikkö
arja.pohjola@pam.fi
puh. 050 3863361